

Героїчний епос українського народу. Різновиди дум.

Кобзарі та лірники – виконавці народних дум.

Сучасні виконавці.

Національна капела бандуристів України.

Жанрова своєрідність, історична основа, героїчний зміст дум. Специфічність поетичної форми, ритму

Термін «дума»
запровадив до наукового обігу
Михайло Максимович 1827 року.

«Поводир, або Квіти мають очі»—
український історичний драматичний
фільм режисера й сценариста Олесея
Саніна.

У грудні 1934 року був проголошений Перший всеукраїнський з'їзд лірників та бандуристів. Одні дослідники пишуть, що на цей з'їзд енкаведисти зігнали понад 200 кобзарів, інші називають цифру – 337. Але вже після Другої світової війни в Україні кобзарів не залишилося зовсім.

Кобзарями часто ставали нескорені українці, які втікали з турецької неволі.

Кобзарі були носіями української самосвідомості, авторами, хранителями й виконавцями історичних пісень, дум, релігійних піснеспівів, а також казок і переказів, які супроводжувалися грою на кобзі, лірі або бандурі.

Завжди були з народом, своїм палким словом кликали до боротьби, нерідко й самі йшли в бій.

Остап Микитович Вересай —
кобзар, виконавець
народних дум; історичних,
побутових, жартівливих та
сатиричних пісень;
блискучий імпровізатор.
Понад п'ятдесят років
мандрував Вересай
Україною. За великий талант
його називали Гомером у
селянській свиті. Особливо
прославився виконанням
дум «Втеча трьох братів з
турецької неволі», «Буря на
Чорному морі», «Удова і три

ГОНЧАРЕНКО
ГНАТ ТИХОНОВИЧ —
бандурист. Один із
«найсвітліших образів з
усіх відомих мені
кобзарів», — писав про
нього Гнат Хоткевич.
Епічний репертуар
бандуриста містив три
думи: «Олексій Попович»,
«Про вдову», «Про
сестру і брата». Ходив
кобзарювати «на пару» з
незрячим товаришем
та хлопчиком-поводирем.
Записи від Г. Гончаренка
робили Леся Українка й
Климент Квітка

Михайло Кравченко
осліп у 15 років. Із 17-ти,
щоб

заробити на шматок
хліба, почав навчатися в
миргородського кобзаря

Самійла Яшного. У
лютому 1902 року О.

Сластіон від М.

Кравченка записав думи,
які надрукував разом із
статтею про кобзаря,
детально

описавши Кравченка,

Національна спілка Кобзарів України

створена в 1995 році. Спілка налічує
понад 450 бандуристів і кобзарів різних
вікових категорій.

Сучасні виконавці:
Василь Литвин,
Павло Супрун, Василь Жданкін

Думи

ліро-епічний пісенно-віршований твір героїчного або соціально-побутового змісту;

виконують речитативом (протяжне проказування, що наближається до декламації і співу) у супроводі кобзи, ліри або бандури;

виникнення думи відносять приблизно до середини XV ст.;

науковий термін «дума» запровадив Михайло Максимович у першій половині XIX ст. (1827 р.).

Ознаки думи

зміст – героїчний, рідше –
соціально-побутовий

великий обсяг

оригінальна композиція
(заплачка, розповідь,
славословіє)

імпровізаційність

поділ на періоди, або тиради

зміст – героїчний, рідше –
соціально-побутовий

виконують речитативом у
супроводі

кобзи, ліри або бандури

ПОРІВНЯЙТЕ ДУМИ ТА ІСТОРИЧНІ ПІСНІ

ДУМИ	СПІЛЬНЕ	ІСТОРИЧНІ ПІСНІ

ПОРІВНЯЙТЕ ДУМИ ТА ІСТОРИЧНІ ПІСНІ

ДУМИ	СПІЛЬНЕ	ІСТОРИЧНІ ПІСНІ
<ul style="list-style-type: none">• ВЕЛИКІ ЗА ОБСЯГОМ;• ВИКОНУЄТЬСЯ РЕЧИТАТИВОМ ПІД СУПРОВІД КОБЗИ, БАНДУРИ, ЛІРИ;• ЧІТКА БУДОВА: ЗАЧИН, ОСНОВНА ЧАСТИНА, СЛАВОСЛАВІЄ .	<ul style="list-style-type: none">• ВИСОКА ПОЕТИЧНІСТЬ МОВИ;• ВІРШОВАНА ФОРМА;• ДІЄСЛІВНЕ РИМУВАННЯ;• УСНЕ ПОШИРЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ;• ВАРІАНТНІСТЬ ТЕКСТУ ;• ТЕМАТИКА.	<ul style="list-style-type: none">• МАЮТЬ ЧІТКУ БУДОВУ(ПРАВИЛЬНЕ ЧЕРГУВАННЯ НАГОЛОШЕНИХ І НЕНАГОЛОШЕНИХ СКЛАДІВ, ОДНАКОВА КІЛЬКІСТЬ СКЛАДІВ У РЯДКАХ; ПОДІЛ НА СТРОФИ);• НЕВЕЛИКИЙ ПІСЕННИЙ ТВІР ;• СПІВАЄТЬСЯ;• ЕКСПОЗИЦІЯ, ЗАВ'ЯЗКА, КУЛЬМІНАЦІЯ, РОЗВ'ЯЗКА.